

Littafin Daniyel — Lamba Takwas

Tsari

Jeff Pippenger

2023-12-03

A shekara ta uku ta mulkin Yehoyakim, sarkin Yahuza, Nebukadnezzar, sarkin Babila, ya zo Urushalima, ya kewaye ta. Kuma Ubangiji ya ba da Yehoyakim, sarkin Yahuza, a hannunsa, tare da waɗansu daga cikin kayayyakin Haikalin Allah; waɗanda ya kai kasar Shinar zuwa gidan allahnsa; ya kuma kai kayayyakin cikin baitul malin allahnsa. Daniyel 1:1, 2.

Littattafan Daniyel da Ru'ya ta Yohanna littafi guda ne, kuma irin waɗannan layukan annabci da aka wakilta a cikin littafin Daniyel an ci gaba da su a cikin littafin Ru'ya ta Yohanna. Ru'ya ta Yesu Almasihu tana wakiltar sakon annabci na karshe da aka buɗe hatiminsa nan kafan kafin rufe lokacin jarrabawa.

Gaskiyoyin da a dā aka fahimta daidai daga littafin Ru'ya ta Yohanna amma al'ada da gargajiya suka hatimce, har yanzu gaskiya ne, kuma a yau Zakin kabilar Yahuza yana sake buɗe hatiminsu, kuma waɗannan gaskiyoyin yanzu suna bayyana cikakkiyar cikas su.

Gaskiyoyin da a dā aka fahimce su daidai daga littafin Daniyel amma al'ada da gargajiya suka rufe su, har yanzu gaskiya ne, kuma a yau Zakin kabilar Yahuda yana sāke buɗe hatiminsu, kuma waɗannan gaskiyoyin yanzu suna bayyana cikakkiyar cikas su.

Daniel kawai shi ne na farko cikin littattafai biyun da suke wakiltar Wahayin Yesu Almasihu.

Jehoiakim alama ne na ba da iko ga saƙo na fari a cikin wani motsin gyara. Haka kuma shi alama ce ta alkawari, domin sauyin suna a annabce yana nuna farkon dangantakar alkawari. Dangantakar alkawarin da Allah yake shiga da ita tare da mutanen da a dā ba mutanen alkawarinsa ba ne, tana farawa ne a lokacin ba da iko ga saƙo na fari.

Ku waɗanda a dā ba al'umma ba ne, amma yanzu ku ne mutanen Allah: waɗanda ba su sami jinkai ba, amma yanzu sun sami jinkai. 1 Bitrus 2:10.

Alamar canza suna domin wakiltar dangantakar alkawari ya tabbata ta wurin canza sunan Abram zuwa Ibrahim, da sunan Sarai zuwa Saratu, da sunan Yakubu zuwa Isra'ila, da kuma Shawulu zuwa Bulus. Akwai kuma wasu shaidu game da wannan alama, amma a sura ta ɗaya ta Daniyel, an canza sunan Daniyel zuwa Belteshazzar, kuma an canza sunan Hananiya zuwa Shadrak, na Misha'el zuwa Meshak, da na Azariya zuwa Abednego.

Sa'ad da Ubangiji ya shiga dangantakar alkawari da wata al'umma, a lokaci guda kuma yana wucewa ta kan wata tsohuwar al'ummar alkawari. Jehoiakim yana wakiltar mutanen alkawari waɗanda ake wucewa ta kansu, kuma Daniyel, Hananiya, Mishael da Azariya suna wakiltar mutanen alkawari waɗanda ake zaɓa a sa'an nan. Sa'ad da mutane suka shiga dangantakar alkawari, sai a gwada su ko za su kiyaye sharuɗɗan alkawarin. Wannan gwajin ana wakilta shi ta

wurin aikin cin abinci.

Adamu da Hauwa'u sun kasa gwaji ta hanyar aikin ci, kuma sa'ad da Allah ya fara shiga cikin alkawari da zaɓaɓɓen jama'a, ya fara dangantakar ne da gwada su da manna. Isra'ila ta dā daga ƙarshe ta kasa wannan gwaji, amma ta yin haka sun ba da nuni na farko da shaidar farko ga gaskiyar cewa gwajin alkawari ba gwaji guda ɗaya ba ne, amma tsari ne na gwaji. A gwaji na goma, an yanke musu hukuncin mutuwa a cikin jejin a cikin shekaru arba'in masu biye. Sa'an nan Allah ya shiga alkawari da Joshua da Caleb, ta haka yana ba da shaida cewa sa'ad da Ubangiji ya shiga alkawari da zaɓaɓɓen jama'a, yana kuma wucewa ta wajen wani jama'ar alkawari na dā. A ƙarshen Isra'ila ta dā, wanda shi ma ya kasance farkon Isra'ila ta ruhaniya, tsarin gwaji na ƙarshe ga Isra'ila ta dā shi ne tsarin gwaji na farko ga Isra'ila ta ruhaniya, kuma an wakiltar shi a matsayin Gurasar Sama. An riga an yi masa misali ta wurin manna a tsarin gwaji na farko na alkawari.

A cikin wannan tsarin gwaji, wanda shi ne tsarin gwaji na farko kuma na ƙarshe, Yesu ya bayyana gwajin Gurasar sama sa'ad da ya ce waɗanda suke mutanensa na alkawari dole ne su ci namansa su sha jininsa. Ya rasa almajirai fiye da kowane lokaci a hidimarsa a wancan gabatarwa. Wannan gardama a cikin hidimarsa ita ce kololuwar misalin tsarin gwajin alkawari, kuma 'Yar'uwa White ta yi sharhi mai tsawo a kan wannan al'amari a cikin **The Desire of Ages**, inda taken babin yake "The Crisis in Galilee". Sunan Galili yana nufin "kofa mai juyawa," ko kuwa "mafarin sauyi," kuma a cikin babin, ta fayyace dalilin da ya sa almajiran suka juya suka bar shi. Sun ƙi su yi amfani da shaidarsa game da wajibcin cin namansa da shan jininsa bisa madaidaiciyar hanya ta annabci. Ta nuna cewa sun riƙe al'adu da koyarwar gargajiya game da fahimtohin annabci waɗanda Shaidan ya dasa a cikin fahimtar Littafi Mai Tsarki ta Isra'ila ta dā. Waɗannan rashin fahimtohi suka ba su abin da suke tsammani hujja ce ta ɗaukar kalmominsa a zahiri, maimakon a ruhance. Ta kuma nuna cewa sa'ad da waɗanda suka "juya" suka bar Yesu (Galili), waɗanda aka bayyana a cikin sura ta shida ta Yohanna (Yohanna 6:66), ba su ƙara tafiya tare da shi ba har abada.

Kamar yadda yake a tsarin gwajin alkawari na tsohon Isra'ila na farko da na ƙarshe, muna ganin cewa sa'ad da Allah ya shiga dangantakar alkawari da zaɓaɓɓen jama'a, a lokaci guda kuma yana wucewa ta wajen mutanen alkawarin da suka gabata. Muna kuma ganin cewa yana gwada waɗannan mutane, ba da gwaji guda ɗaya ba, sai dai da wani tsari na gwaji. Haka kuma muna ganin cewa wannan tsarin gwaji ana wakiltar shi da wani abu da za a ci. Muna kuma ganin cewa abincin yana wakiltar Maganar Allah, kuma gwajin ya ƙunshi zaɓi tsakanin nau'i biyu na abincin da za a ci. Shin za mu ci daga kowace itaciya da Allah ya ce za mu iya ci daga gare ta, ko kuwa za mu ci daga itaciyar da aka hana mu ci daga gare ta? Muna kuma ganin cewa zaɓin abin da za a ci ya haɗa da gwajin yadda muke cin abincin da aka miƙa.

A ƙarshen Isra'ila ta ruhaniya, a lokacin motsin Millerite, saƙon farko ya sami ƙarfi a ranar 11 ga Agusta, 1840. Yehoyakim a can yana wakiltar Furotestoci waɗanda a wancan lokaci ake kai su Babila domin su zama 'ya'yanta mata. An fuskantar da su da gwaji sa'ad da mala'ikan Ru'ya ta Yohanna goma ya sauko yana kuma da ƙaramin littafi a buɗe a hannunsa. Kamar yadda Yehoyakim ya yi tawaye ga bukatun Nebukadnezar, kuma daga baya aka kai shi bauta, haka Furotestocin suka ƙi cin abincin da yake a hannun mala'ikan, bisa ga al'adu da ɗabi'un da suka fito da su daga Zamanan Duhu.

A lokacin bazarar shekara ta 1844, tsarin gwajin ya kai ga wani “mahimmancin juyin hali” ga Jehoiakim da Furotestoci, kuma kamar yadda ya faru a gwajin farko na Isra’ila ta ruhaniya, su ma suka “juya” suka daina tafiya tare da Yesu. A wancan tarihin Daniyel, Hananiya, Misha’el da Azariya suna wakiltar Milleriyawa, waɗanda suka zaɓi su ci karamin littafin nan wanda ya kasance mai daɗi a bakinsu, amma ya zama mai ɗaci a cikinsu.

Idan muka haɗa da Adamu da Hauwa’u, muna da shaidu huɗu na gargajiya da ke nuna cewa gwajin yana wakiltuwa ta wurin aikin ci. Muna da shaidu na annabci da dama, waɗanda dukkansu suke ɗauke da hatimin na farko da na karshe. Shaidar gwajin manna shaida ce ta farko, kuma gwajin Gurasar Sama duka gwaji ne na farko ga Isra’ila ta ruhaniya, yayinda kuma a lokaci guda yake zama shaida ta karshe ga Isra’ila ta ɗa. Gwajin karamin littafi duka na farko ne kuma na karshe. Shi ne karshe yawo na Isra’ila ta ruhaniya a matsayin ikkilisiya cikin jeji, kuma shi ne farkon waɗanda aka zaɓa su zama mutanen Allah na karshe masu suna na kungiya. Mileriyawa su ne farkon mutanen Allah masu suna na kungiya, waɗanda za a gane su a matsayin kaho na gaskiya na Furotesta. Akwai shaidu da dama game da tsarin gwaji da ke farawa sa’ad da aka ba saƙo na farko iko.

A cikin waɗannan hanyoyin gwaji, ana isa ga wani “muhiɓmin juyi”, inda kusan dukan almajiran suke juya baya. A kan shaidar Joshua da Caleb, dukan Isra’ila suka juya baya suka nemi komawa Masar. A cikin ikkilisiya a Galili, mafi yawan almajirai suka juya baya. Domin Yesu shi ne Alfa da Omega, “muhiɓmin juyin” da ake wakilta a karshe tsarin gwaji ana kuma kwatanta shi a farkon tsarin gwajin. Sa’ad da aka fara ba da manna ga Isra’ilan ɗa, akwai waɗanda nan da nan suka juya baya daga umarnin. A baftismar Almasihu, Ya juya ya tafi cikin jeji. ’Yar’uwa White tana amfani da alamar muhiɓmiyar juyi ta hanya mai matuƙar ba da bayani.

“Akwai lokuta da suke zama mahimman mahanguna na juyin hali a tarihin al’ummai da na Ikilisiya. Cikin tanadin Allah, sa’ad da waɗannan rikice-rikice daban-daban suka zo, ana ba da haske na wannan lokaci. Idan aka karɓe shi, akwai ci gaban ruhaniya; idan kuma aka ƙi shi, to raguwar ruhaniya da hallaka suna biyo baya. Ubangiji, cikin Kalmarsa, ya bayyana aikin wa’azin bishara mai kai hari yadda aka gudanar da shi a da, kuma yadda za a gudanar da shi a nan gaba, har zuwa rikici na karshe, sa’ad da wakilan Shaidan za su yi motsinsu na banmamaki na karshe. Daga wannan Kalma muka fahimci cewa rundunonin suna riga suna aiki yanzu waɗanda za su shigar da babban rikici na karshe tsakanin nagarta da mugunta—tsakanin Shaidan, sarkin duhu, da Almasihu, Sarkin rai. Amma nasarar da ke zuwa ga mutanen da suke ƙaunar Allah kuma suke jin tsoronsa tabbatacciya ce kamar yadda kursiyinsa yake kafaffe a sammai.” Bible Echo, Agusta 26, 1895.

Sa’ad da aka fara ba da manna ga Isra’ila ta ɗa, an ba da haske domin wannan tarihin. A baftismar Almasihu an ba da haske domin wannan tarihin. A ranar 11 ga Agusta, 1840, an ba da haske domin wannan tarihin. Kowanne daga cikin waɗannan mahimman lokutan juyawa yana nuna farkon wani tsarin gwaji wanda a karshe yake karewa a wani mahimmin lokacin juyawa dabam, sa’ad da mutanen alkawari na ɗa suka juya baya, ba su ƙara tafiya tare da Almasihu ba.

Saboda waɗannan hanyoyi dabam-dabam na gwaji suna wakiltar duka wani tsari na gwaji ga mutanen alkawari na ɗa da kuma ga mutanen sabon alkawari, akwai karewa biyu na wannan tsari

na gwaji. Karshen tsari na gwaji, sabili da haka mahimmin juyin karshe ga Furotestoci a cikin tarihin Millerite, shi ne bazarar shekara ta 1844. Karshen tsari na gwaji (a cikin kaka ta shekara ta 1844), ko kuma lokacin juyawa ga Millerites da kansu, ya zo ne bayan lokacin juyawa ga mutanen Allah na dā.

A cikin tarihin Almasihu, ana gane tsarin gwaji ta wurin tsarkake haikali sau biyu da ya yi, sau ɗaya a farkon hidimarsa, sannan kuma a karshen hidimarsa.

“Sa’ad da Yesu ya fara hidimarsa ta fili a bainar jama’a, ya tsarkake Haikali daga kazantar sabon tsarkinsa. Cikin ayyuka na karshe na hidimarsa kuwa har da tsarkake Haikali a karo na biyu. Haka kuma, a aikin karshe na gargadin duniya, ana yin kira guda biyu mabambanta ga ikkilisiyoyi. Sakon mala’ika na biyu shi ne, ‘Babila ta fāḍi, ta fāḍi, wannan babban birni, domin ta sa dukan al’ummai sun sha ruwan inabin fushin fasikancinta’ (Wahayin Yahaya 14:8). Kuma a cikin kara mai karfi na sakon mala’ika na uku an ji wata murya daga sama tana cewa, ‘Ku fito daga cikinta, jama’ata, domin kada ku yi tarayya cikin zunubanta, kuma kada ku karfi annobanta. Gama zunubanta sun kai har sama, kuma Allah ya tuna da mugayen ayyukanta’ (Wahayin Yahaya 18:4, 5).” Selected Messages, littafi na 2, 118.

Tsarin gwaji na tsarkakewar haikalin nan biyu na Almasihu ya yi daidai da Malaki sura ta uku, a cikin rubuce-rubucen Ruhun Annabci.

“A cikin tsarkake Haikalin daga masu saye da masu sayarwa na duniya, Yesu ya bayyana aikinsa na tsarkake zuciya daga kazantar zunubi,—daga sha’awace-sha’awacen duniya, kwaɗayin son kai, miyagun halaye, waɗanda suke lalatar da rai. An nakalto Malachi 3:1–3.” The Desire of Ages, 161.

Tsarkakewar mutanen Allah tana wakiltar tsarin gwaji wanda aka maimaita danganta shi da layuka da dama na annabci. Kowace magana da ake yi a kai, tun daga Adamu da Hauwa’u har zuwa tarihin Millerite, tana wakiltar tsarkakewar dubu ɗari da arba’in da huɗu.

“A cikin kwanaki na karshe na tarihin wannan duniya, za a sabunta alkawarin Allah da mutanensa masu kiyaye umarnansa.” Review and Herald, February 26, 1914.

Tsarin tsarkakewar ɗari da dubu arba’in da huɗu shi ne ambato na farko a cikin littafin Daniyel, wanda shi ne littafi na farko daga cikin littattafai biyu waɗanda tare suke wakiltar Wahayin Yesu Almasihu wanda ake buɗe hatiminsa a daidai kafin lokacin jarrabawar ɗan Adam ya rufe. Tsarin tsarkakewar ɗari da dubu arba’in da huɗu kuma ana wakilta shi a matsayin tsarin hatimcewa. Sa’ad da saƙo na farko na tsarin tsarkakewa, na hatimcewar ɗari da dubu arba’in da huɗu, ya fara a ranar 11 ga Satumba, 2001, ya zama maɓallin sauyi ga coci da kuma ga duniya. A cikin Wahayi sura ta goma sha takwas, mala’ikan da yake haskaka duniya da ɗaukakarsa ya iso a lokacin. Duk da haka a cikin Wahayi goma sha takwas, ba a wakilta mala’ikan kamar yana riƙe da abin da zai ci a hannunsa ba—amma yana nan. Karamin littafin yana nan. Ana iya gane shi cikin sauƙi ta wurin waɗanda suka zaɓi su ci tsarin aiki da annabi Ishaya ya wakilta a matsayin “layi bisa layi.”

Ta wajen shimfiɗa “layi bisa layi” muna fahimta cewa sa’ad da Almasihu ya sauko a ranar 11 ga Satumba, 2001, shi ma yana da “ɗan littafi” wanda aka wakilta a matsayin “manna”, “gurasar

sama” da kuma “dan littafi”. Amma a ranar 11 ga Satumba, 2001, tsofaffin zaɓaɓɓun mutane, waɗanda Jehoiakim yake wakilta, suka zaɓi su riƙe al’adu da koyarwar gargajiya Adventism, sa’an nan suka fara tafiyarsu zuwa bautar Babila wadda za ta cika a dokar Lahadi.

“Yanzu kuma ga maganar da aka ce na furta cewa New York za a shafe ta da igiyar ruwa mai karfi? Wannan ban taɓa faɗa ba. Na faɗa cewa, sa’ad da nake duban manyan gine-ginen da ake ta ginawa a can, bene a kan bene, ‘Wane irin al’amura masu ban tsoro ne za su faru sa’ad da Ubangiji zai tashi ya girgiza duniya kwarai! Sa’an nan kalmomin Ru’ya ta Yohanna 18:1–3 za su cika.’ Dukan sura ta sha takwas na Ru’ya ta Yohanna gargadi ne game da abin da ke zuwa a kan duniya. Amma ba ni da wani haske na musamman game da abin da ke zuwa a kan New York, sai dai na san cewa wata rana manyan gine-ginen da ke can za a rushe su ta wurin juyawa da kifarwar ikon Allah. Daga hasken da aka ba ni, na san cewa hallaka tana cikin duniya. Kalma ɗaya daga wurin Ubangiji, taɓawa ɗaya daga ikon Sa mai girma, kuma waɗannan manyan gine-gine za su faɗi. Al’amura za su faru waɗanda tsoronsu ba za mu iya zato ba.” Review and Herald, July 5, 1906.

Sa’ad da aka “rushe manyan gine-gine” na “New York” “ta wurin juyawa da kifarwa na ikon Allah,” a ranar 11 ga Satumba, 2001, hasken mala’ikan Ru’ya ta Yohanna goma sha takwas ya cika dukan duniya, gama wani muhimmin juyi ya zo a cikin tarihin dabbar duniya ta Ru’ya ta Yohanna goma sha uku.

“Akwai wasu zamani da suke zama wuraren juyawa a tarihin al’ummai da na Ikilisiya. A cikin ikon tanadin Allah, sa’ad da waɗannan rikice-rikice dabam-dabam suka iso, ana ba da hasken da ya dace da wancan lokaci. Idan aka karɓe shi, akwai ci gaban ruhaniya; idan kuma aka ƙi shi, sai koma-bayan ruhaniya da rugujewar bangaskiya su biyo baya.” Bible Echo, August 26, 1895.

Sa’ad da hasken mala’ikan Ru’ya ta Yohanna goma sha takwas ya iso a ranar 11 ga Satumba, 2001, waɗanda suka karɓi hasken sun ci gaba a ruhaniya, amma waɗanda suka ƙi hasken sun ja baya a ruhaniya, suka kuma fara tafiyarsu ta tawaye zuwa ga muhimmin juyinsu na ƙarshe na dokar Lahadi, inda har abada suke lalatar da iƙirarin da suke yi na kasancewa manzannin mala’ika na uku. Waɗanda suke a Galiliya da suka juya baya, ba su ƙara tafiya tare da Almasihu ba a Yohanna 6:66, suna juya baya ne daga hasken da ya fara iso a baftismarsa, wanda a nan ne aka ba saƙon farko na wannan tarihin gwaji iko. A cikin Daniyel sura ta ɗaya, an kwatanta rukuni biyu na masu sujada a cikin tarihin lokacin da aka ba saƙon farko iko. Yehoyakim yana wakiltar waɗanda suke lalatar da bangaskiya, Daniyel kuma, Hananiya, Misha’el da Azariya suna wakiltar masu aminci.

A shekara ta uku ta sarautar Yehoyakim, sarkin Yahuza, Nebukadnezzar, sarkin Babila, ya zo Urushalima, ya kewaye ta. Ubangiji kuwa ya ba da Yehoyakim, sarkin Yahuza, a hannunsa, tare da waɗansu daga cikin kayayyakin Haikalin Allah; waɗanda ya kwashe zuwa ƙasar Shinar, zuwa gidan allahnsu; ya kuma kai kayayyakin cikin gidan taskar allahnsu. Sai sarki ya yi magana da Ashfenaz, shugaban faɗawansa, cewa ya kawo waɗansu daga cikin ’ya’yan Isra’ila, daga zuriyar sarauta kuma daga cikin manyan mutane; samari marasa aibi, kyawawa, masu hikima a kowane fanni, masu ilimi, masu fahimtar sani, kuma waɗanda suke da ikon

tsayawa a fādar sarki, waɗanda kuma za a koya musu ilimi da harshen Kaldiyawa. Sarki kuma ya tanada musu abincin yau da kullum daga abincin sarki, da kuma ruwan inabin da yake sha; haka yana rainonsu shekara uku, domin a ƙarshensu su tsaya a gaban sarki. A cikin waɗannan kuwa akwai daga cikin 'ya'yan Yahuza, Daniyel, Hananiya, Misha'el, da Azariya. Shugaban fadawan kuwa ya ba su sunaye: ya sa wa Daniyel suna Belteshazzar; wa Hananiya kuwa Shadrak; wa Misha'el kuma Meshak; wa Azariya kuwa Abednego. Amma Daniyel ya kuduri a zuciarsa cewa ba zai ƙazantar da kansa da rabon abincin sarki ba, ko da ruwan inabin da yake sha; saboda haka ya roki shugaban fadawan kada ya bari ya ƙazantar da kansa. Daniyel 1:1-8.

Daniyel, Hananiya, Misha'el da Azariya 'ya'yan Yahuda ne. An mai da su bābāni, ta haka suna wakiltar tsara ta ƙarshe ta Adventism. Nebukadnezzar, kamar sarakuna da yawa na dā, ya sa aka yi wa waɗannan samari huɗu na Yahuda fyade, domin a kawar da duk wata damuwa da sarki zai iya yi sa'ad da suke yi masa hidima a matsayin bayi kuma suna hulɗa da matan sarki da ƙwaraƙwarsa.

A alamar annabci, wannan yana wakiltar tsarar Adventism ta ƙarshe, domin ba za a ƙara samun wani layi na Yahuda ba bayan waɗannan huɗu. Huɗu alama ce ta dukan duniya, sabili da haka yana wakiltar tsarar ƙarshe ta Seventh-day Adventists a ko'ina cikin duniya waɗanda suka gane 11 ga Satumba, 2001, a matsayin cikas Kalmar annabcin Allah.

Waɗannan 'yan Adventist na Rana ta Bakwai su ne batun Kalmar annabcin Allah, gama su ne waɗanda aka kira su zama dubu ɗari da arba'in da huɗu. Duk da haka, gadon annabcinsu ya fara ne da tawayen kakanninsu, a shekara ta 1863. Wannan tawayen farko kusan ba zai yiwu a gane shi ba, domin an rufe shi da al'adu da ɗabi'un ƙarni huɗu na tawayen da ya ci gaba da ƙaruwa. Ko da yake yana da wuya a gane shi, dole ne a gan shi kuma a amince da shi, kamar yadda Daniyel ya yi a ƙarshe a sura ta tara ta littafin Daniyel. Ya yi haka ne ta wurin gane gaskiyar da take cikin Kalmar annabcin Allah.

Tawayen da Daniyel da mutanen kirki ukun nan suka fito kai tsaye daga gare ta, ita ce ƙin amincewar ubansu ya ci gaba da kasancewa a ware daga tasirin arna da suka kewaye su. A shekara ta 1863, Adventism na Laodikiya ya koma ga hanyar Littafi Mai Tsarki ta Furotesta mai ridda da kuma Katolika, domin ya tabbatar da ƙin amincewarsu da tantancewar Miller game da “lokatai bakwai” na Lawiyawa ashirin da shida. Wannan tawaye, ga Daniyel da mutanen kirki ukun nan, sarki Hezekiya ne ya wakilta.

Sarki Hezekiya ya roki Ubangiji kada ya mutu, aka kuwa amsa addu'arsa sa'ad da Ubangiji ya ƙara masa wata shekara goma sha biyar. A yin haka kuma, sai ya haifi Manassa, ɗaya daga cikin sarakunan Yahuda mafiya mugunta, amma kuma shi ne sarkin da yake nuna farkon cin nasara a mataakai bakwai a hankali da bautar da Yahuda. A shekara ta 1856, Shaida ta Gaskiya ta zo ta ƙwankwasa ƙofar Adventism na Laodiceya, amma suka zaɓi su rayu, ba su mutu ga kai ba. Zuwa shekara ta 1863, sun sāke gina “Yeriko” kuma suka fara tawaye mai ƙaruwa da ya kai ga hana su gane 11 ga Satumba, 2001 a matsayin farkon tafiyarsu ta mataakai uku zuwa bautar Babila ta ruhaniya wadda take ƙarewa a dokar Lahadi.

Ga sarki Hezekiya, shekarar 1863 ta zo ne sa'ad da aka amsa addu'arsa ta neman ya rayu. Ubangiji ya bayar da alama cewa an karbi addu'arsa. Allah ya tabbatar da addu'ar ta wurin motsar da rana, kuma Babiloniyawa suka ga aikin Allah a cikin sammai, ko da yake ba su san abin da yake nufi ba. Sa'an nan Babiloniyawa suka zo Urushalima domin su bincika game da Allah wanda yake da ikon sarrafa rana. Maimakon ya daukaka Allah na Sama, sarki Hezekiya, maimakon ya mutu ga kansa, ya zaɓi ya daukaka haikalinsa da birninsa a maimakon Allah wanda ya zaɓi ya sa sunansa a cikin wannan haikali da wannan birni.

Wancan tawaye ya jawo annabcin cewa 'ya'ya daga zuriyarsa za su zama bayi da hadimai a Babila. Waɗannan 'ya'yan kuwa su ne Daniel, Hananiah, Mishael da Azariah, kuma suna wakiltar karni na karshe na ruhaniya na waɗannan 'yan Adventist na rana ta bakwai waɗanda suke gane 11 ga Satumba, 2001 a matsayin mahadar juyi a tarihin al'umman duniya da na ikkilisiya, sa'ad da ake ba da hasken da zai gwada kuma ya hatimce dubu ɗari da arba'in da huɗu.

A kwanakin nan ne Hezekiya ya yi rashin lafiya har ga mutuwa. Sai annabi Ishaya ɗan Amoz ya zo wajensa, ya ce masa, Haka Ubangiji ya ce, Ka shirya gidanka; gama za ka mutu, ba za ka rayu ba. Sai ya juya fuskarsa ga bango, ya yi addu'a ga Ubangiji, yana cewa, Ina rokonka, ya Ubangiji, ka tuna yanzu yadda na yi tafiya a gabanka cikin gaskiya da cikakkiyar zuciya, na kuma aikata abin da yake mai kyau a gabanka. Hezekiya kuwa ya yi kuka mai tsanani. Sai ya zama, tun kafin Ishaya ya fita zuwa tsakiyar harabar fada, maganar Ubangiji ta zo masa, tana cewa, Ka koma, ka fada wa Hezekiya shugaban mutanena, Haka Ubangiji, Allah na Dawuda ubanka, ya ce, Na ji addu'arka, na ga hawayenka; ga shi, zan warkar da kai: a rana ta uku za ka haura zuwa gidan Ubangiji. Zan kuma kara shekara goma sha biyar ga kwanakinka; zan ceci ka da wannan birni daga hannun sarkin Assuriya; zan kuwa kare wannan birni saboda kaina, da kuma saboda bawana Dawuda. Sai Ishaya ya ce, Ku dauko dunkulen baure. Sai suka dauka, suka dora a kan kurjin, ya kuwa warke. Sai Hezekiya ya ce wa Ishaya, Mene ne alamar da Ubangiji zai warkar da ni, kuma zan haura zuwa gidan Ubangiji a rana ta uku? Sai Ishaya ya ce, Wannan ita ce alamar da za ka samu daga wurin Ubangiji, cewa Ubangiji zai aikata abin da ya fada: inuwar za ta matsa gaba da matakai goma ne, ko kuwa ta koma baya da matakai goma? Sai Hezekiya ya amsa, Abu ne mai sauƙi inuwa ta gangara matakai goma; a'a, amma bari inuwar ta koma baya da matakai goma. Sai annabi Ishaya ya yi kuka ga Ubangiji; shi kuwa ya mayar da inuwar baya da matakai goma, wadda ta gangara a ma'aunin rana na Ahaz. A lokacin nan Berodakbaladan, ɗan Baladan, sarkin Babila, ya aika wa Hezekiya wasifu da kyauta; gama ya ji cewa Hezekiya ya yi rashin lafiya. Sai Hezekiya ya saurare su, ya kuma nuna musu dukan gidan kayayyaki masu darajarsa, azurfa, da zinariya, da kayan kamshi, da mai mai daraja, da dukan gidan makamansa, da dukan abin da aka samu cikin taskokinsa: babu wani abu a gidansa, ko a cikin dukan mulkinsa, da Hezekiya bai nuna musu ba. Sa'an nan annabi Ishaya ya zo wurin sarki Hezekiya, ya ce masa, Mene ne mutanen nan suka fada? Kuma daga ina suka zo wurinka? Sai Hezekiya ya ce, Sun zo daga kasa mai nisa, daga Babila. Sai ya ce, Mene ne suka gani a gidanka? Sai Hezekiya ya amsa, Duk abin da yake a gidana sun gani: babu wani abu a cikin taskokina da ban nuna musu ba. Sai Ishaya ya ce wa Hezekiya, Ka ji maganar Ubangiji. Ga shi, kwanaki na zuwa da za a kwashe duk abin da yake a gidanka, da abin da kakanninka suka tara har wa yau, a kai Babila: babu abin da za a bari, in ji Ubangiji. Kuma daga cikin 'ya'yanka da za su fito daga gare ka, waɗanda za ka haifa, za su dauke su; za

su kuwa zama bābāni a fādar sarkin Babila. Sai Hezekiya ya ce wa Ishaya, Maganar Ubangiji da ka fadā tana da kyau. Ya kuma ce, Ashe, ba alheri ba ne, in salama da gaskiya su kasance a kwanakina? Sauran ayyukan Hezekiya, da dukan karfinsa, da yadda ya yi tafki, da mashigar ruwa, ya kawo ruwa cikin birni, ba a rubuce suke a cikin littafin tarihin sarakunan Yahuza ba? Sai Hezekiya ya kwanta tare da kakanninsa; Manassa dānsa kuwa ya yi sarauta a madadinsa. 2 Sarakuna 20:1–21.

Aya ta gaba tana cewa:

Manassa yana da shekara goma sha biyu sa’ad da ya fara mulki, kuma ya yi mulki shekara hamsin da biyar a Urushalima. Sunan mahaifiyarsa kuwa Hefziba ne. 2 Sarakuna 21:1.

Mene ne zai kasance sakamakon da ya biyo baya da sarki Hezekiya ya amince da nufin Ubangiji, ya kuma kawai gyara gidansa ya mutu? An ba shi karin shekaru goma sha biyar, kuma bayan shekaru uku aka haifi mugun Manasse. Mene ne zai faru a shekara ta 1856, da Adventism ya amince da miƙawa daga Philadelphia zuwa Laodicea, ya kuma gyara gidansa ya bar ainihin gaskiyar kafuwar William Miller ba tare da an taɓa su ba? Ina tsammani ba za mu taɓa sanin amsar wannan tambaya ba, amma abin da muka sani shi ne cewa, “Daniyel ya kudura a zuciyarsa cewa ba zai ƙazantar da kansa da rabon abincin sarki ba, ko da ruwan inabin da yake sha.”

Za mu ci gaba da Daniyel sura ta ɗaya a talifi na gaba.